Commissiesamenvatting deelrapport 'Mediaberichten over georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen'

De Commissie is nagegaan wat er in de media (met name door de schrijvende pers) is vermeld over georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen (met of zonder rituele (satanische) kenmerken). Bij het duiden van de analyse van mediaberichten is het belangrijk een onderscheid te maken tussen traditionele media (kranten en tijdschriften) en modernere vormen van mediaberichtgeving zoals sociale media en informatie op websites. De traditionele mediaberichten geven diverse perspectieven op het fenomeen ritueel satanisch misbruik weer onder verantwoording van een redactie. Op sociale media en websites staat het de maker van het bericht vrij om te plaatsen wat deze wenst te zeggen. Deels overlapt de informatie die op beide type media voorkomt. Op andere punten verschilt de inhoudelijke informatie. Een belangrijk verschil tussen traditionele en moderne media betreft toon en taalgebruik. De toon en het taalgebruik in krantenartikelen zijn meestal neutraal, met uitzondering van daarin aangehaalde citaten. De toon en het taalgebruik in de moderne media daarentegen, lopen uiteen van beschuldigend, emotioneel geladen, tot neutralere teksten met heldere uiteengezette argumentatie en bronvermeldingen.

Uit de analyse blijkt allereerst dat traditionele media over uiteenlopende aspecten van het fenomeen georganiseerd sadistisch misbruik berichten, zoals meldingen van misbruik, meningen over het bestaan van georganiseerd ritueel misbruik, *Satanic panic* (periode van onrust in samenleving na media-aandacht voor satanische aspecten bij misbruik van kinderen*),* hervonden herinneringen en individuele rechtszaken van therapeuten die in het contact met slachtoffers van dit type misbruik over de schreef gingen. Naar voren komt verder dat kranten en tijdschriften vaak het accent leggen op diverse meningen over het fenomeen, maar dat er weinig gemeld wordt over opvattingen van politie, therapeuten en slachtoffers. De slachtoffers die wél aan bod komen in de berichten, representeren niet zonder meer alle slachtoffers van dit type misbruik.

In de geanalyseerde mediaberichten geven slachtoffers aan dat melden van dit type misbruik een enorme stap is omdat er angst is om zich uit te spreken over het ervaren misbruik. Een ander punt waar slachtoffers, maar ook therapeuten die met hen werken, tegen aanlopen is dat er openlijk kritiek blijkt op de aanpak van therapeuten. In de media worden weinig rechtszaken besproken waarin rituele aspecten van misbruik een rol spelen. Wanneer het tot een veroordeling komt, blijkt dat het vaker om een ander of een lichter feit gaat waarvoor de dader veroordeeld is, dan voor wat volgens het slachtoffer gebeurd was. Een laatste punt er in mediaberichten mogelijk desinformatie is gebracht die het fenomeen in het extreme trekt. Hierdoor zijn lezers geneigd dit type misbruik bizar te vinden, en het misbruik dat wel is voorgevallen minder serieus te nemen, aldus slachtoffers.

Informatie uit de traditionele media is voor verschillende tijdsperioden geanalyseerd. In de jaren 90 van de vorige eeuw werd vooral aandacht besteed aan thema's als hervonden herinneringen, DIS, en het bestaan van ritueel misbruik. Er woedde een sterk gepolariseerd debat over deze onderwerpen. In het eerste decennium van deze eeuw is de berichtgeving

relatief beperkt. Het gaat dan met name over de kwaliteit van politieverhoren, en de werkwijze van therapeuten. De afgelopen tien jaar komen dezelfde thema's naar voren als in de jaren negentig van de vorige eeuw, waarbij er wederom sprake is van een sterke polarisatie. Het huidige debat wordt ook beïnvloed door wat in de media aangeduid wordt als complottheorieën.

In de moderne media wordt vaker ingegaan op de beleving van de slachtoffers en de aard van het misbruik, daders en netwerken, motieven van daders, verhulling van het misbruik, manieren van *mind control*, manipulatie en desinformatie en hoe landelijk bekende autoriteitsfiguren erbij betrokken zouden zijn. De moderne media spreken zich naar eigen zeggen uit voor slachtoffers. Dit houdt echter niet in dat het ook altijd de stem van de slachtoffers zélf is. De makers van moderne mediaberichten zijn ervan overtuigd dat het delen en verspreiden van de 'alternatieve' informatie die niet in traditionele mediakanalen besproken wordt, van groot belang is in de opsporing en het voorkomen van dit type misbruik.

Alles overziend blijken de thema's over de jaren heen vrijwel ongewijzigd, maar varieert de focus en hoeveelheid aandacht voor de verschillende thema's. Met name thema's als hervonden herinneringen, DIS en rituele kenmerken blijven terugkomen. De huidige discussie wordt sterk beïnvloed door complottheorieën. Daarnaast lijkt de polarisatie over dit onderwerp in de media eerder toegenomen dan afgenomen.